

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Boekholtstraat 9

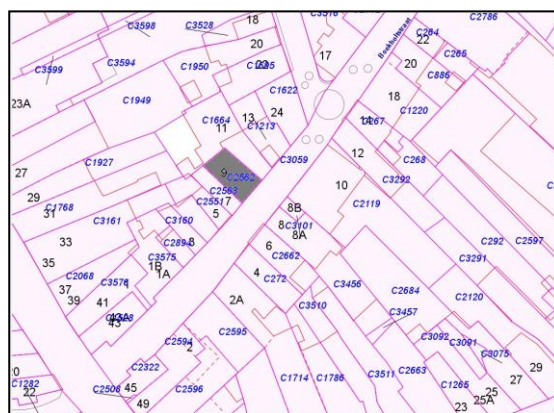
Monumentnummer : GM118

Straat : Boekholtstraat
Huisnummer : 9
Toevoeging :
Postcode : 6981 CV

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 2562

Naam object : ---
Bouwjaar : XVII-1804
Bouwstijl : ---
Architect : nb
Oorspronkelijke functie : woonhuis
Huidige functie : schuur/opslag

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 17-11-2014
Datum aanwijzing : 23-06-2015

Situering

Pand gelegen aan de Boekholtstraat binnen de historische binnenstad van Doesburg.
Het pand staat in de rooilijn aan de straat.

Hoofdopzet

Eénlaags pand met zadeldak tussen topgevels op vrijwel rechthoekige plattegrond. Het pand is links en aan de achterzijde ingebouwd en staat aan de rechterzijde vrij. Het pand heeft een begane grond en een zolder. Het is - voor zover bekend - niet onderkelderde.

Historie

De Boekholtstraat is gelegen op de grens van de vroegste stadsuitleg uit de eerste helft van de dertiende eeuw en de in 1343 gestichte zuidelijke stadsuitbreiding.

De straat wordt gekenmerkt door bebouwing van één of twee lagen met een kap veelal parallel aan de straat, overwegend in gebruik als schuur en opslag, afgewisseld met woonhuizen en panden met de nok haaks op de straat.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het pand is afgaande op het metselwerk van de zijgevels en achtergevel en enkele sleutelstukken in het interieur in de eerste helft van de zeventiende eeuw tot stand gekomen en heeft getuige een gedateerde sluitsteen boven de inrijopening in 1804 een verbouwing ondergaan. Mogelijk is daarbij de huidige voorgevel geheel vervangen en de kapconstructie aangepast. In 1928 is naar plannen van N. de Wolf een kleine verbouwing uitgevoerd, waarbij in de rechter zijgevel een viertal hooggeplaatste, stalen vensters zijn aangebracht. In 1987 zijn de grote wagendeuren met bovenlicht vervangen en zijn in de voorgevel nieuwe luiken aangebracht, alsmede nieuwe ramen in de achtergevel.

Exterieur

Het pand staat met de voorgevel in de rooilijn en heeft een gemetselde tuitgevel met een grote inrijopening op de begane grond waarin houten deuren draaien. De opening is voorzien van hardstenen duimblokken met duimen en een sluitsteen in een anderhalf steens korbog met het jaartal 1804. De steen is vermoedelijk in 1987 vervangen. De opening wordt geflankeerd door twee hooggeplaatste vensteropeningen, die worden ontlast met korbogen en in het verleden zijn dichtgemetseld. Boven de wagenopening een luikopening die met een steens korbog is ontlast en waarin een houten luik draait met gesmede gehengen op gesmede duimen in hardstenen duimblokken. Boven dit luik is op vlieringniveau een kleiner luik, ontlast met een gemetselde halfsteens segmentboog. Alle hoekoplossingen zijn met drieklezoren uitgevoerd.

De gevel heeft links en rechts op de hoeken uitgemetselde schouderstukken die met geprofileerde, hardstenen platen zijn afgedekt. De rug van de gevel is uitgevoerd met gemetseld vlechtwerk en afgedekt met een rollaag. De geveltop is met een tuit gevoerd en is afgedekt met een plaat natuursteen. Verspreid over de gevel zijn ter plaatse van de zoldervloer en de vlieringbalken en haanhouten van de kapconstructie gesmede staafankers toegepast, waarvan de bovenzijden gekruld zijn omgesmeed.

De linker gevel is slechts boven de links van het pand staande garage zichtbaar en is uitgevoerd met grote handvormsteen waarin op regelmatige afstand gesmede staafankers zijn opgenomen. Een zinken mastgoot vangt het hemelwater op.

De rechter gevel is geheel (wit) gepleisterd. Ook hier zijn op regelmatige afstand gesmede staafankers opgenomen, alsmede een viertal zesruits stalen ramen met roedenverdeling. De gevel wordt met een zinken mastgoot afgesloten.

De achtergevel is als topgevel uitgevoerd en geheel opgetrokken uit forse, oranje-rood gebakken handvormsteen waarin een aantal venster is uitgespaard. De begane grond gaat grotendeels schuil achter een éénlaags uitbouw dat behoort bij het adres Boekholtstraat 11. Boven deze uitbouw is rechts een segmentboog zichtbaar van een dichtgemetseld venster.

Op zolderniveau zijn links en rechts twee kloostervensters aanwezig die beide met gemetselde segmentbogen zijn ontlast en afgeschuinde hoeken hebben, geflankeerd door klezoren als hoekoplossing. De onderste helften zijn in het verleden van luikopeningen voorzien geweest. Deze zijn verwijderd en de dagkanten aangepast. De zandstenen duimblokken zijn nog aanwezig. Boven deze vensters zijn in later tijd twee extra vensters ingehakt die op vlieringniveau voor daglicht zorgen. De gevel is op de hoeken voorzien van klezoren als hoekoplossing en wordt afgesloten door vlechtingen. De geveltuut is in het verleden verdwenen.

Op de dakvlakken liggen roodgebakken, oude Hollandse dakpannen.

Interieur

De begane grond is een ongedeelde ruimte waarin tegen de achtergevel een open, houten steektrap toegang geeft tot de zolder. De enkelvoudige zolderbalklaag is geheel in het zicht en bestaat uit boskant beslagen balken evenwijdig aan de straat. De zoldervloer bestaat uit grenen delen. Enkele balken zijn voorzien van gespijkerde sloffen onder de balken, de strijk balk langs de achtergevel is voorzien van sleutelstukken met olijfprofiel. Een derde sleutelstuk is ook onder een andere balkkop rechts toegepast. Links en rechts zijn de zijmuren op drie plaatsen voorzien van naar binnen gemetselde muurdammen, een aanwijzing dat het gebouw oorspronkelijk vrij heeft gestaan. De positie van de muurdammen komt overeen met de drie gebinten van de kapconstructie. In de achtergevel zijn twee symmetrisch geplaatste, dichtgemetselde vensters aanwezig met ertussen de bouwsporen van een schouw met rookkanaal. Het metselwerk van de muren is grotendeels in het zicht en bestaat uit rommelig opgemetseld muurwerk, dat getuige de diverse sporen van historisch kalkpleister als vuil werk bedoeld is geweest.

Op zolder is de kapconstructie geheel in het zicht en bestaat uit geschilde, naaldhouten daksporen die met panlatten de dakpannen dragen. De daksporen zijn met gespijkerde haanhouten gekoppeld. De kap is onbeschoten. De sporen worden opgevangen door vlieringbalken die rusten op een drietal eiken dekbalkgebinten, afgeschoord met korbeels en gespijkerde eiken windschoren. Een enkel windschoor is in het verleden door rondhout vervangen. De gebinten zijn voorzien van telmerken I t/m IIII, waarbij een gebint met telmerken II ontbreekt. De gebinten staan evenwel op de goede constructieve afstand. Mogelijk is in het verleden (1804) de constructie opnieuw opgebouwd met hergebruikt materiaal, of was het gebint met nummer II sterk aangetast en is afgevoerd. Eén en ander is lastig in verband te brengen met het aangetroffen aantal muurdammen op de begane grond.

De achtergevel van het hoofdgebouw is op zolder in het zicht en van grote oranje-rode bakstenen gemetseld en centraal voorzien van een gemetseld rookkanaal dat onder de nok van het dak is afgetopt. Aan de aanwezige naaldhouten daksporen uit één lengte en aanwezige ouderdomssporen, is op te maken dat deze aanpassing al enige tijd geleden heeft plaatsgevonden. Dat gebeurde in 1804 of wellicht in 1928.

Ook de voorgevel is aan de binnenzijde vrij in het zicht en duidelijk van andere, kleinere bakstenen gemetseld dan de achtergevel. Hier is in de kapconstructie een hijsrad met een bedientouw (de val) gemonteerd, dat ook middels een riem en (elektro?)motor aangedreven kon worden. Een dubbel luik onder het hijsrad in de zoldervloer maakte intern hijsen mogelijk. Dit is getuige de slijtagesporen op de luiken veelvuldig gedaan.

Bouwdossiers

23 april 1928 wijzigen interieur en zijgevel

27-7-1987 vervangen wagendeuren en luiken voorgevel

Literatuur

- Haans, F.A.C., H. J. van Capelleveen, *Beschrijving schuur Boekholtstraat 9 Doesburg*, 16-5-1990 (adviesnr. 111)
- Haans, Frank, *Monumentengids Doesburg*, Utrecht 2008, 135

Waardering

Het pand dateert uit de zeventiende eeuw en heeft een voorgevel uit 1804. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de ouderdom, de stedenbouwkundig-historische relatie met de verkaveling en de bouwhistorie van het pand. Daarnaast is de ligging van belang direct aan de straat.

Het object Boekholtstraat 9 is van algemeen belang voor de gemeente Doesburg vanwege de bouwhistorische, stedenbouwkundige en cultuurhistorische waarde.

Het pand is bouwhistorisch van belang als voorbeeld van een bedrijfsmatig gebouw daterend uit de eerste helft van de zeventiende eeuw met latere aanpassingen waarvan hoofdvorm en diverse constructieve delen zijn bewaard.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de bouwhistorische en ruimtelijke samenhang met de de Boekholtstraat.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als vrijwel gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een historisch bedrijfsgebouw met restanten van een woningfunctie.